

L'ALZHEIMER A L'ESCOLA

UNITAT DIDÀCTICA

FEDERACIÓ VALENCIANA
D'ASSOCIACIONS DE FAMILIARS DE
PERSONES AMB
ALZHEIMER

- 1.- FONAMENTACIÓ DE LA PROPOSTA- pàg.2*
- 2.- AMBIT D'APLICACIÓ- pàg.2*
- 3.- OBJECTIUS GENERALS- pàg.3*
- 4.- PROPOSTA GLOBAL DE POSSIBLES ACTIVITATS- pàg.3*

1.- FONAMENTACIÓ DE LA PROPOSTA

L'Alzheimer és ja una realitat catalogada a tots els àmbits del món sociosanitari com a l'epidèmia del segle XXI. Donat que un dels objectius generals de l'escola és "preparar per a la vida", cal plantejar-se què es pot fer des de l'escola per afrontar aquesta situació.

Des de FEVAFA plantegem tres premises molt clares:

- La principal premisa és la **preventiva** o siga adelantar-nos des de l'escola a les situacions. No podem esperar a que la família es vega desbordada pels fets en la majoria dels casos. L'escolarització obligatòria és universal i a través d'aprenentatges significatius es tractaria que tots els menors pogueren estar informats.
- En tractar-se d'una malaltia on va a entrar en joc molt la càrrega afectiva s'ha de treballar aquesta informació d'una forma molt **significativa, sincera i apropiada** a l'edat del menor.
- S'ha de planificar molt bé la progressió i la gradualitat en la que s'ha d'introduir cada procés i cada concepte tenint en compte la capacitat d'analitzar i relacionar la informació **ajustant-la al procés evolutiu de l'alumnat**.

Ocultar els fets i les conseqüències de la malaltia en el sí de la família, no protegeix als menors del dolor sinò que els fa sentir-se més confosos, ansiosos, indefensos i solitaris.

Per tant la informació preventiva, la comunicació sincera i apropiada i ajustada al procés evolutiu de l'alumnat és i serà sempre bona.

2.- AMBIT D'APLICACIÓ

Es tractaria d'incloure esta Unitat Didàctica dins de la programació d'activitats de les escoles de **tota la Comunitat Valenciana** als nivells d'Infantil, Primària i ESO.

3.- OBJECTIUS GENERALS

Partint de que l'objectiu més general seria el que l'alumnat hauria de conèixer tant l'existència d'aquesta malaltia com de la importància que té el "cuidar al cuidador" que generalment recau en la figura dels fills/es (generalment pares/mares dels alumnes). I partint també de que l'ajuda dels xiquets hauria d'enfocar-se més a col.laborar amb el cuidador (pare/mare) que a l'atenció directa al iaio/iaia que pateix la malaltia a qui sí pot donar molta estima, i en el cas de l'alumnat major suggerir un munt de propostes que ajudaran a mantenir l'activitat mental i/o física de la persona malalta... proposen com a objectius

- Que l'alumnat d'una forma natural i lúdica siga capaç d'apropar-se al món dels majors.
- Que l'alumnat a través de la informació preventiva siga capaç d'anar assimilant el deteriorament físic i cognitiu que es presenta en un ampli sector de les persones majors.
- Que siguen capaços d'apreciar la importància de l'experiència i dels valors de que són portadors les persones majors.
- Que l'alumnat siga capaç d'apreciar la importància de l'entorn familiar per a les persones majors i especialment en les persones que pateixen la malaltia de l'Alzheimer.
- Que l'alumnat major siga capaç de col.laborar amb el cuidador i suggerir algunes propostes que ajuden a mantenir l'activitat mental i física de la persona malalta.

4.- PROPOSTA GLOBAL DE POSSIBLES ACTIVITATS

L'escola tractarà d'apropar, al llarg de l'escolaritat, la relació dels menors amb les persones majors introduint de forma progressiva la incidència d'aquesta malaltia en les persones que puguen tenir al seu entorn familiar.

Atenent al procés evolutiu dels alumnes i la conveniència d'anar introduint el procés degeneratiu dels majors i el grau d'afectació i assimilació que pot tenir el menor podem fixar al llarg de la seua escolarització obligatòria tres grans etapes, sent susceptibles de programar-se posteriorment també per cicles i/o nivells.

ALUMNAT ENTRE 4 I 7 ANYS (Infantil 4-5 anys i Primer Cicle)

En aquesta etapa es pretén sensibilitzar i apropar al nostre alumnat al món de les persones majors, generalment als seus propis avis i als del seu entorn, patisquen o no aquesta malaltia. En cas de preguntar cal aclarir que l'Alzheimer és una malaltia i que per això es comporten d'una manera estranya els malalts i que serà així també en el futur (cal insistir que Alzheimer no és bogeria). Cal parlar-los associant la malaltia a la memòria per la qual va perdent facultats.

Per tot això proposaríem activitats com ara:

- **Organitzar a escola una Festa amb els iaïos** (preparar la festa analitzant les coses que els agradaria a ells,.....)
- **Introduir tallers o racons a l'aula on intervinguen els iaïos** (contes, cuina, cançons de bresol, embarbussaments,)
- **Ensenya'm avui jocs per poder jugar demà.** (jocs de taula, de pati tradicionals, ...)
- **Com és el meu iaïo?** (dibuix, descripció,)
- **Cançons** (on apareixen temes de majors, preparades pel professorat de música)
- **Visita a un Centre de Majors per cantar-los Nadalenques.** (es poden concertar amb l'empresa que el gestiona, ajuntament, Afes de la localitat, ... es disposa d'experiències molt positives).
- **Què fem i què podem fer amb els nostres avis.** (poden proposar-se activitats específiques per a cadascun d'aquests apartats)
- **Activitats per conèixer el deteriorament natural en les persones majors.** (una relació ampla d'activitats de tipus físic i cognitiu on l'alumnat pren consciència de les dificultats que els majors troben en la vida diària).

ALUMNAT ENTRE 8 I 11 ANYS (Segon i Tercer Cicle de Primària)

A aquestes edats s'expressen més obertament a l'hora de preguntar què li passa al seu familiar directe o pròxim. Hem de respondre amb claredat i concreció tractant de fer-li comprendre com la nova situació va afectar la vida familiar i l'entorn del malalt. Se'ls pot explicar de manera més formal i acadèmica el que és la memòria i la funció de les neurones. És important que a aquestes edats s'impliquen en activitats que es facen amb el familiar malalt. El menor sentirà molt la pèrdua de la persona estimada, cal

explicar-li que el familiar malalt el segueix estimant a la seua manera i que cal seguir manifestant-li la nostra estima.

Per tot això proposaríem activitats com ara:

- **Visita a Centres Específics d'Alzheimer** (per conèixer el tipus d'activitats de tipus físic i d'estimulació cognitiva que s'aplica en aquestos centres. La FEVAFa disposa de més de 40 centres repartits per tota la Comunitat).

Llistat d'Associacions: http://www.fevafa.org/datos_asoc.asp

- **Rebre al Centre Educatiu la visita d'un Centre de Majors** (preparant activitats lúdiques per fer conjuntament: hauran d'informar-se sobre jocs adaptats, tradicionals, de taula,... així com organitzar-los una festa sorpresa : teatre, poesia, conçons, berenar,...)

- **Lectura de contes relacionats amb persones que pateixen la malaltia de l'Alzheimer i posterior diàleg reflexiu.** Proposta d'activitats per treballar sobre els textos

- **3r Primària: "El meu iaio"** Conte d'Enric Lluch i Girbés

Llibre a la venda:

<http://www.editoriallarosella.com/#!/product/prd12/3053893531/el-meu-iaio>

(parts del beneficis son per a FEVAFa)

Informació de suport al llibre: <http://www.fevafa.org/proyectos/info.pdf>

- **4t Primària: "Oyendo Campanas"** Conte d'Antonio de Benito

- **5é/6é Primària: "Arrugas"** Còmic i pel·lícula de Paco Roca

- **Recuperem jocs per jugar amb els nostres avis** (Elaborem fitxes sobre jocs de taula, tradicionals, ... amb la intenció de fer un dossier)

- **Preparem treballs sobre els nostres avis** (contes, dibuixos, poesies,...)

- **Els majors venen a l'aula** (avis que acudeixen a l'aula per aportar diferents experiències,)

- **Jocs per comprendre les limitacions amb les que es troben les persones majors com a conseqüència del deteriorament físic i cognitiu** (posar en pràctica jocs on l'alumnat prenga consciència de la dificultat en la que es troba la persona que pateix la malaltia d'Alzheimer)

- **Treballar amb el material interactiu elaborat pel CREA (Centre de Referència Estatal d'Alzheimer)** (un munt d'activitats interactives per treballar a l'aula a les pissarres digitals, a l'aula d'informàtica o a casa diversos aspectes de la malaltia de l'Alzheimer)

http://www.crealzheimer.es/crealzheimer_01/documentacion/catalogo_colecciones/informacion/index.htm?id=2234

- **Treballar amb les activitats que proposa l'AFA Nuestros Ángeles de Lucena (Córdoba)** a la seua web, dins del programa "Alzheimer a les aules", on es pot trobar un quadern per a alumnes de primària: <http://alzheimerlucena.org/10/>

ALUMNAT ENTRE 12 I 16 ANYS(Primer i Segon Cicle de la ESO)

A estes edats la malaltia és més coneguda, s'està més informat de com funciona el cervell i què són les neurones. La seua inquietud l'empentarà a informar-se. Amb el coneixement de la malaltia podrà enfrontar-se a qualsevol situació que derive d'ella i es podrà convertir en una persona més a ajudar en les feines d'atenció al malalt sense oblidar-se de les obligacions escolars, ni renunciar a l'oci i la relació amb les amistats. L'adolescència produeix uns canvis que a vegades el pot desbordar. És per això pel que l'hem de tractar com una persona adulta, valorar la seua opinió i la seua dedicació. L'adolescent hauria de millorar i completar el paper del cuidador del malalt i participar de les decisions familiars.

Per tot això proposaríem activitats com ara:

-Visionar i posterior debat sobre la pel·lícula d'Antonio Mercero " ¿Y tu quien eres?
En la que el director s'apropa a la malaltia de l'Alzheimer amb "dolor, humor i amor".

- Text científic sobre l'Alzheimer (pàgina WEB de FEVafa www.fevafa.org) (Treballar les activitats proposades)

- Recerca de la música i seguir lletra de la cançó "Dia Internacional de l'Alzheimer"
<http://www.fevafa.org/proyectos/Canción%20Día%20Internacional%20del%20Alzheimer.pdf>

- Recerca i comentaris al voltant de l'Alzheimer a les pàgines:

- **[youtube.com/ ¿Qué es eso?](https://www.youtube.com/watch?v=4p5C3Ux7uDc)** (versió castellana)
<https://www.youtube.com/watch?v=4p5C3Ux7uDc>
- **[youtube/ Accion Street Marketing](https://www.youtube.com/watch?v=XwlcweCdSni)**
<https://www.youtube.com/watch?v=XwlcweCdSni>

-Lectura i comentari del text "Los días de ayer" de María Aixa Sanz.
<http://www.fevafa.org/proyectos/Los%20días%20del%20ayer.pdf>

-Lectura i posterior diàleg reflexió sobre el poema "A tu fill" (on una mare transmet la por i la inseguretat que li provoca el pas del temps)
<http://www.fevafa.org/proyectos/A%20tu%20fill.pdf>

- Aproximació a la malaltia de l'Alzheimer.(Xarrada-col·loqui als IES a càrrec d'un professional d'un centre de salut, hospital o tècnics de les Afes de la localitat, ... al voltant de la malaltia)

- Treballar per grups en l'elaboració de dos llistats (un llistat amb les coses que podrien fer per ajudar a la família, si algun iaio seu tinguera Alzheimer, i un altre amb les coses que es podria fer per ajudar a mantenir l'activitat física i l'estimulació cognitiva de les persones que pateixen la malaltia de l'Alzheimer)

- **Elaborar un còmic, conte, poema, obra de teatre, composició musical, vídeo, power point, ...** sobre un tema relacionat amb l'Alzheimer.

- **Treballar amb el material interactiu elaborat pel CREA (Centre de Referència Estatal d'Alzheimer)** (un munt d'activitats interactives per treballar a l'aula a les pissarres digitals, a l'aula d'informàtica o a casa diversos aspectes de la malaltia de l'Alzheimer) http://www.crealzheimer.es/crealzheimer_01/documentacion/catalogo_colecciones/informacion/index.htm?id=2234

-**Treballar amb les activitats que proposa l'AFA Nuestros Ángeles de Lucena (Córdoba)** a la seua web, dins del programa "Alzheimer a les aules", on es pot trobar un quadern per a alumnes de secundària: <http://alzheimerlucena.org/10/>

Si voleu ampliar informació podeu contactar amb nosaltres: info@fevafa.org / 961510002

FEVAFA